

~~№ 394~~

59
H34

АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНСЬКОЇ РСР
ІСТОРИКО-ОСВІТНІЙ МУЗЕЙ ЛЬВІВСЬКОГО ФІЛІАЛУ

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Том IV

ВИДАВНИЦТВО АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНСЬКОЇ РСР
КИЇВ — 1955

Бук європейський при умови нормального росту слабую здатність к відновленню вегетативним способом зберігає до 50—60 років, дерева ж, ріст яких був сильно угнетен, — до 90—100 років.

Вегетативному відновленню бука сприяють, в частині, вологість повітря і ґрунту, а також різновіковість деревостану.

На основі досліджень ходу росту модельних деревців насінного і порослового походження встановлено, що вже з 40—50 років інтенсивність приросту у останніх помітно зменшується. Естественний опад більше у порослевих екземплярів.

Вегетативне відновлення бука європейського грає відому роль в естественном відновленні лісових ділянок сплошних рубок і формуванні деревостану. Цей питання заслуговує подальшого більш докладного дослідження.

БОТАНІКА

СПИСОК ЛІСЬЯНИХ МОХІВ ЗАХІДНОЇ ВОЛИНИ *

В. М. Мельничук

Західна Волинь є одним з районів України, бріофлора яких найменше вивчена. Є лише одна праця, присвячена вивченню мохів цього району (В. С. Доктуровський, 1916), в якій подано 63 види ліських мохів без зазначення їх місцезнаходжень.

В геоморфологічному відношенні західна Волинь відрізняється досить значною різноманітністю елементів, що в першу чергу зв'язане із значною різноманітністю форм її поверхні. Північну частину території займає низький надмірно зволожений район воднольодовикових пісків, льодовикових глин та великих боліт. Середня частина — це легко хвилястий район з ізольованими вапняковими горбками, піскуватими підвищеннями та лісовими пасмами, розмежованими між собою неглибокими долинами. Південна частина являє собою пасмо «острівних гір», що прилягає до північної межі Поділля, з яким становить одне ціле і зв'язане спільним генезисом та історією розвитку.

Територія західної Волині розпадається на такі геоморфологічні райони: волинське Полісся, Волинське плато, мале Полісся та південна межа Поділля, які відбивають і флористичні особливості досліджуваної території.

Рослинний покрив західної Волині різноманітний.

Північна частина (волинське Полісся) вкрита переважно сосновими борами, рідше березовими гаями та дубово-сосновими лісами, розділеними низинними болотами та невеликими зораними ділянками. Тут часто зустрічаються верхові болота та відкриті піски.

В ландшафті Волинського плато основну роль відіграють широколистяні ліси — дубові, дубово-грабові, грабові, значно менше тут поширені дубово-соснові ліси. На крутих схилах часто зустрічаються чагарникові зарості.

Рослинний покрив малого Полісся мозаїчний. На важких та сухіших ґрунтах поширені грабові ліси, на піщаних та вапнякових —

* Західною Волиню ми називаємо територію Рівненської та Волинської областей і Кременецький район Тернопільської області УРСР.

соснові, на суглинкових — сосново-дубові. Нерідко зустрічаються низинні болота.

Південна частина західної Волині (південна межа Поділля) має лісостеповий характер з чисто грабовими, дубово-грабовими з домішкою береста, клена, явора та липи лісами, з залишками степу та наскельно-степової рослинності.

Виходи скельних порід на території західної Волині нечисленні: в південній частині — це сарматські пісковики та вапняки, в східній — кристалічні породи.

Значна розчленованість поверхні, різноманітність петрографічного складу підліжжя, різноманітність рослинних угруповань, складне геологічне минуле (частина території західної Волині була вкрита дніпровським льодовиком) обумовлюють багатство бріофлори західної Волині. Нами виявлено 219 видів листяних мохів, список яких наводимо нижче.

Список являє собою зведення всіх відомих автору документальних даних про видовий склад флори листяних мохів та їх поширення в західній Волині. При складанні списку використано: літературні джерела (прізвище автора в дужках), матеріали, зібрані і опрацьовані автором (без позначень), матеріали, зібрані М. П. Слободяном і визначені автором, та матеріали бріологічного гербарію Інституту ботаніки АН УРСР, перевірені автором (прізвище колектора із знаком оклику в дужках).

1. *Tetraphis pellucida* Hedw. На гнилій деревині у вільшняках, соснових та мішаних лісах, на торфі.

Ровенська обл.: Клесівський р-н, Клесів, с. Ясногірка; Клеванський р-н, околиці Клевана; Костопільський р-н, с. Маща; Межиріцький р-н, с. Велике Клецьке. Волинська обл.: Маневський р-н, околиці Маневич; Старовижівський р-н, с. Замшани.

2. *Atrichum undulatum* (Hedw.) P. V. На вогкому глинистому та суглинковому ґрунтах в листяних та мішаних лісах.

Ровенська обл.; Волинська обл.; Тернопільська обл., Кременецький р-н — звичайний.

3. *Pogonatum urnigerum* (Hedw.) P. V. На піщано-глинистих відслоненнях ґрунту.

Ровенська обл.: Соснівський р-н, села Маринин, Більчаки, Майдан; околиці м. Корця. Тернопільська обл.: Кременецький р-н, с. Чугалі.

4. *Polytrichum gracile* Menz. На торфових та лісових болотах. Ровенська обл.: Ровно, Дубно (Доктуровський), Вербський р-н, с. Смига; Костопільський р-н, села Хмизопіль, Рокитне; Клеванський р-н, с. Новостав; Межиріцький р-н, с. Велике Клецьке. Волинська обл.: Ковель, Луцьк (Доктуровський). Тернопільська обл.: Кременецький р-н, Кременець (Доктуровський), с. Заброддя.

5. *Polytrichum formosum* Hedw. В листяних та мішаних лісах, на затінених скелях.

Ровенська обл.: Клеванський р-н, с. Оржів; Дубнівський р-н, с. Гірники; Соснівський р-н, с. Маринин; Межиріцький р-н, с. Ве-

лике Клецьке; Ровенський р-н, с. Шпанів. Волинська обл.: Ковельський р-н, с. Скулин; Рожищенський р-н, с. Переспа. Тернопільська обл.: Кременецький р-н, с. Веселівка, околиці м. Кременця.

6. *Polytrichum piliferum* Hedw. В сухих соснових лісах на піску та гранітних скелях.

Ровенська обл.: Дубнівський р-н, с. Гірники; Соснівський р-н, села Маринин, Більчаки; Клеванський р-н, с. Оржів; Костопільський р-н, с. Маща; Клесівський р-н, села Вири, Ясногірка. Тернопільська обл.: околиці м. Кременця.

7. *Polytrichum juniperinum* Hedw. В сухих лісах, на скелях, на купинах боліт.

Ровенська обл.; Волинська обл.; Тернопільська обл., Кременецький р-н, (Доктуровський) — звичайний.

8. *Polytrichum alpestre* Horre. На купинах сфагнових боліт. Ровенська обл.: Костопільський р-н, с. Хмизопіль. Волинська обл.: Ковель, Луцьк (Доктуровський); Старовижівський р-н, с. Замшани.

9. *Polytrichum commune* L. На болотах і торфовищах, на вогкому лісовому ґрунті.

Ровенська обл.; Волинська обл.; Тернопільська обл., Кременецький р-н, (Доктуровський) — звичайний.

10. *Polytrichum perigoniale* Michx. В сухому лісі в околицях м. Кременця, Тернопільської обл.

11. *Fissidens minutulus* Sull. На вогких пісковиках г. Маслятин в околицях м. Кременця, Тернопільської обл.

12. *Fissidens bryoides* Hedw. На ґрунтових відслоненнях в листяних лісах.

Ровенська обл.: Клеванський р-н, с. Сморгів. Тернопільська обл.: Кременецький р-н, с. Підлісці.

var. *gymnandrus* (Buse) R. R. Ruthе. На відслоненнях в лісі біля с. Сморгів, Клеванського р-ну, Ровенської обл.

var. *incurvus* (Starke) Hüben. На відслоненнях ґрунту в яру біля с. Зозів, Ровенського р-ну, Ровенської обл.

13. *Fissidens taxifolius* Hedw. На піскувато-глинистих відслоненнях ґрунту в листяних лісах.

Ровенська обл.: Дубнівський р-н, с. Рачин. Волинська обл.: Ковельський р-н, с. Скулин.

14. *Fissidens cristatus* Wils. На виходах вапняків у лісі. Ровенська обл.: Ровенський р-н, Вишнева гора біля с. Зозів. Тернопільська обл.: Кременецький р-н, с. Веселівка.

15. *Fissidens adiantoides* Hedw. На осокових болотах. Волинська обл.: Заболоттвський р-н, болото «Кобно» біля с. Заболотти (Брадіс!); Ковельський р-н, с. Білинн.

16. *Pleuridium subulatum* (Hedw.) Lindb. На ґрунті. Ровенська обл.: Соснівський р-н, с. Маринин; Корецький р-н над р. Корчик.

17. *Pleuridium acuminatum* Lindb. На відслоненнях ґрунту, стінках каналів.

Ровенська обл.: Клеванський р-н, с. Сморгів. Волинська обл.: Рожищенський р-н, с. Переспа.

18. *Ceratodon purpureus* (Hedw.) Brid. На різних субстратах.

Ровенська обл.; Волинська обл.; Тернопільська обл., Кременецький р-н, (Доктуровський) — звичайний.

fo. *Graefii* (Schlieph.) Moenkem. На гранітних скелях над р. Корчик біля м. Корця, Ровенської обл.

var. *conicus* Moenkem. На гранітах біля с. Більчаки, Соснівського р-ну, Ровенської обл.

19. *Distichium capillaceum* (Hedw.) B. et H. На пісковикових скелях г. Бони, г. Маслятин, Дівочих скель в околицях м. Кременця, Тернопільської обл.

20. *Dicranella cerviculata* (Hedw.) Schimp. На стінках ґрунтових виїмок.

Ровенська обл.: Клеванський р-н, с. Оржів; Сарненський р-н, с. Яринівка. Волинська обл.: Ковель (Доктуровський); Ківерецький р-н, околиці Ківерець; Мацеївський р-н, с. Любинець.

21. *Dicranella heteromalla* (Hedw.) Schimp. На гранітних скелях, на ґрунтових відслоненнях.

Ровенська обл.: Соснівський р-н, с. Більчаки; Сарненський р-н, с. Яринівка.

22. *Dicranella varia* (Hedw.) Schimp. На глинистому та вапняковому ґрунтах.

Ровенська обл.: над р. Корчик біля м. Корця. Тернопільська обл.: Кременецький р-н, с. Підлісці, околиці м. Кременця.

23. *Dicranum spurium* Hedw. В сухих соснових лісах на піскуватому ґрунті.

Волинська обл.: Старовижівський р-н, села Замшани, Велимче.

24. *Dicranum rugosum* Hedw. В соснових та мішаних лісах, на виходах гранітів у лісі.

Ровенська, Волинська області; Тернопільська обл., Кременецький р-н, (Доктуровський) — звичайний.

25. *Dicranum Bonjeanii* de Not. На заболочених луках в лісі, на болотах, у вільшнях.

Ровенська обл.: Межиріцький р-н, с. Велике Клецьке. Волинська обл.: Луцьк (Доктуровський); Ковельський р-н, с. Скулин; Маневецький р-н, с. Софіянівка. Тернопільська обл.: Кременецький р-н, с. Веселівка.

26. *Dicranum scoparium* Hedw. На ґрунті в соснових та мішаних лісах Ровенської, Волинської областей та Кременецького р-ну Тернопільської обл. (Доктуровський, Брадіс!) — звичайний.

27. *Dicranum viride* (Sull. et Lesq.) Lindb. На стовбурах дерев у листяних лісах, на гранітних скелях.

Ровенська обл.: Костопільський р-н, с. Маша; Соснівський р-н, с. Майдан. Волинська обл.: околиці м. Маневичів.

fo. *papillosa* (Wagnst.) Moenkem. На гранітах в лісі біля с. Ясногірка, Клесівського р-ну, Ровенської обл.

28. *Orthodicranum montanum* (Hedw.) Loeske. На стовбу-

рах дерев, гнилій деревині, на гранітних скелях, в соснових та мішаних лісах.

Ровенська обл.: Вербський р-н, с. Смига; Костопільський р-н, с. Маша; Клесівський р-н, села Вири, Ясногірка, околиці Клесова; Клеванський р-н, с. Оржів; Межиріцький р-н, с. Велике Клецьке; Соснівський р-н, с. Більчаки. Волинська обл.: Старовижівський р-н, с. Замшани.

fo. *pulvinata* Pfeffer. На гранітних скелях над р. Случ біля хут. Майдан, Соснівського р-ну, Ровенської обл.

29. *Orthodicranum flagellare* (Hedw.) Loeske. На гнилій деревині в соснових лісах.

Ровенська обл.: околиці м. Клевая; Клесівський р-н, с. Ясногірка; Костопільський р-н, с. Рокитне; Соснівський р-н, с. Більчаки. Волинська обл.: Маневецький р-н, с. Софіянівка.

30. *Paraleucobryum longifolium* (Ehrh.) Loeske. На виходах гранітів в сосновому лісі біля сіл Вири, Ясногірка, Клесівського р-ну, Ровенської обл.

fo. *hamata* Jur. На гранітах в лісі біля с. Ясногірка, Клесівського р-ну, Ровенської обл.

var. *subalpinum* Milde. На освітлених гранітних скелях біля с. Ясногірка, Клесівського р-ну, Ровенської обл.

31. *Dicranodontium denudatum* (Brid.) E. G. Britton. На гнилій деревині у вільшнях.

Ровенська обл.: Клесівський р-н, села Вири, Ясногірка; Костопільський р-н, с. Хмизопіль.

32. *Leucobryum glaucum* (Hedw.) Schimp. На ґрунті у вогих та мокрих соснових та мішаних лісах, на купинах лісових боліт.

Ровенська обл.: Клесівський р-н, с. Ясногірка; Костопільський р-н, села Маша, Рокитне, Хмизопіль; Соснівський р-н, с. Більчаки. Волинська обл.: Ковельський р-н, с. Скулин; Маневецький р-н, с. Софіянівка; Старовижівський р-н, села Замшани, Велимче. Тернопільська обл.: Кременецький р-н, с. Веселівка.

33. *Astomum crispum* (Hedw.) Hampe. На глинистому ґрунті в грабовому молодняку біля с. Рачин, Дубнівського р-ну, Ровенської обл.

34. *Weisia microstoma* (Hedw.) C. Müll. На ґрунті в грабових кущах.

Ровенська обл.: Дубнівський р-н, с. Рачин. Волинська обл.: Ковельський р-н, с. Скулин. Тернопільська обл.: Кременецький р-н, с. Підлісці.

35. *Weisia viridula* Hedw. На відслоненнях ґрунту в грабовому лісі біля с. Рачин, Дубнівського р-ну, Ровенської обл.

36. *Tortella tortuosa* (Turn.) Limpr. На пісковиках Дівочих скель в м. Кременці, Тернопільської обл.

37. *Erythrophyllum rubellum* (Hoffm.) Loeske. На гранітних та пісковикових скелях.

Ровенська обл.: м. Корець. Тернопільська обл.: Кременецький р-н, г. Маслятин.

38. *Didymodon rigidulus* Hedw. На пісковицях та вапняках в околицях м. Кременця (Божа гора, скелі Словацького), Тернопільської обл.

39. *Barbula unguiculata* Hedw. На піскуватому і глинистому ґрунтах, на скелях.

Ровенська обл.: Дубнівський р-н, с. Гірники; Соснівський р-н, с. Більчаки; Ровенський р-н, с. Зозів; околиці м. Корця. Тернопільська обл.: Кременецький р-н, Божа гора.

40. *Barbula fallax* Hedw. На вогкому глинистому і вапнистому ґрунтах, на скелях.

Ровенська обл.: околиці м. Корця. Тернопільська обл.: околиці м. Кременця.

41. *Barbula vinealis* Brid. На вапнистому та глинистому ґрунті.

Ровенська обл.: Соснівський р-н, с. Більчаки; околиці м. Корця.

Тернопільська обл.: Кременецький р-н, с. Веселівка.

42. *Barbula gracilis* (Schleich.) Schwgr. На піскуватому ґрунті, на скелях.

Ровенська обл.: Дубнівський р-н, с. Рачин; околиці м. Корця (Слободяні!).

43. *Barbula convoluta* Hedw. На сухому ґрунті, на скелях.

Ровенська обл.: Дубнівський р-н, с. Рачин; околиці м. Корця.

44. *Barbula revoluta* (Schrad.) Brid. На вапняках під Дівочими скелями в м. Кременці, Тернопільської обл.

45. *Barbula cylindrica* (Tayl.) Schrg. На затінених пісковицях г. Маслятин, Кременецького р-ну, Тернопільської обл.

46. *Barbula flavipes*, Br. eur. На крейдяних відслоненнях в околицях м. Кременця, Тернопільської обл.

47. *Barbula reflexa* (Brid.) Brid. На вапнистому ґрунті в околицях м. Корця, Ровенської обл.

48. *Phascum piliferum* (Schreb.) Hedw. На лесових відслоненнях біля с. Зозів, Ровенського р-ну, Ровенської обл.

49. *Pottia truncata* (Hedw.) Füg. На глинистому ґрунті і на вкритих землею скелях.

Ровенська обл.: Вербський р-н, с. Кам'яниця; околиці м. Корця (Слободяні!); Соснівський р-н, села Більчаки, Маринин, Губків; околиці м. Корця. Тернопільська обл.: Дівочі скелі в м. Кременці.

50. *Pterygoneurum ovatum* (Hedw.) Dixon. На лесових відслоненнях.

Ровенська обл.: околиці м. Корця; Ровенський р-н, с. Зозів.

51. *Aloina ericifolia* (Nesck.) Kindb. На лесових та глинистих відслоненнях.

Ровенська обл.: Ровенський р-н, с. Зозів. Тернопільська обл.: околиці м. Кременця.

52. *Aloina rigida* (Hedw. ex p., Schultz.) Kindb. На лесових та вапнисто-глинистих відслоненнях.

Ровенська обл.: Ровенський р-н, Вишнева гора. Тернопільська обл.: околиці м. Кременця.

53. *Tortula muralis* Hedw. На сонячних схилах скель, на каменях.

Ровенська обл.: Вербський р-н, с. Кам'яниця; околиці м. Корця (Слободяні!). Тернопільська обл.: Дівочі скелі в м. Кременці.

fo. *incana*, Br. eur. На скелях г. Бони, на Дівочих скелях в м. Кременці, Тернопільської обл.

54. *Tortula aestiva* (Brid.) P. V. На вкритих землею затінених скелях, на мурах в околиці м. Кременця, Тернопільської обл.

55. *Syntrichia subulata* (Hedw.) Web. et. Mohr. На затінених вапнякових та гранітних скелях.

Ровенська обл.: Дубнівський р-н, с. Рачин; околиці м. Корця; Соснівський р-н, с. Маринин. Тернопільська обл.: Кременецький р-н, Божа гора, скелі Словацького.

56. *Syntrichia ruralis* (Hedw.) Brid. На дахах, піскуватих ґрунтах, в сухих соснових лісах в Ровенській, Волинській областях та в Кременецькому р-ні, Тернопільської обл. — звичайний.

57. *Syntrichia calcicola* (Grebe) Balk. et. Savost. На виходах вапняків під Вишневою горою біля с. Зозів, Ровенського р-ну, Ровенської обл. Тернопільська обл.: околиці м. Кременця.

58. *Syntrichia ruraliformis* (Besch.) Bach. На сонячних схилах скель, на сухих пісках, в сухих соснових лісах.

Ровенська обл.: Соснівський р-н, с. Губків; Клеванський р-н, с. Новостав; Клесівський р-н, с. Вири, Волинська обл.: Ковельський р-н, с. Скулин. Тернопільська обл.: Божа гора в околицях м. Кременця.

59. *Syntrichia pulvinata* (Jur.) Jur. На стовбурах дерев.

Ровенська обл.: Вербський р-н, с. Смига; Ровенський р-н, с. Шпанів.

60. *Syntrichia montana* Nees. На сонячних схилах скель над р. Корчик в околицях м. Корця, Ровенської обл.

61. *Cinclidotus fontinaloides* (Hedw.) P. V. На вогких оббрикуваних водою гранітних скелях над р. Случ біля сіл Маринин, Губків, Соснівського р-ну, Ровенської обл.

62. *Encalypta vulgaris* Hedw. На вапнякових, пісковикових та гранітних скелях.

Ровенська обл.: Дубнівський р-н, с. Рачин; околиці м. Корця. Тернопільська обл.: Кременецький р-н, Божа гора, Дівочі скелі.

63. *Encalypta ciliata* Hedw. На гранітних скелях над р. Случ біля с. Губків, Соснівського р-ну, Ровенської обл.

64. *Encalypta streptocarpa* Hedw. На вапняках та пісковицях.

Ровенська обл.: Дубнівський р-н, с. Рачин. Тернопільська обл.: Кременецький р-н, г. Маслятин, Дівочі скелі.

65. *Schistidium apocarpum* (Hedw.) Br. eur. На гранітних та пісковикових скелях.

Ровенська обл.: Соснівський р-н, с. Маринин; околиці м. Корця. Тернопільська обл.: г. Бони, Дівочі скелі в м. Кременці.

fo. *epilosa* (Warnst.) Moenk. На гранітних скелях над р. Случ біля с. Маринин, Соснівського р-ну, Ровенської обл.

66. *Schistidium gracile* (Schleich.) Limpr. На гранітних скелях над р. Корчик в м. Корці та над р. Случ між селами Губків та Маринин, Соснівського р-ну, Ровенської обл.

67. *Schistidium gracile* (Schleich.) Limpr. На гранітних скелях над р. Корчик в м. Корці та над р. Случ між селами Губків та Маринин, Соснівського р-ну, Ровенської обл.

68. *Schistidium gracile* (Schleich.) Limpr. На гранітних скелях над р. Корчик в м. Корці та над р. Случ між селами Губків та Маринин, Соснівського р-ну, Ровенської обл.

69. *Schistidium gracile* (Schleich.) Limpr. На гранітних скелях над р. Корчик в м. Корці та над р. Случ між селами Губків та Маринин, Соснівського р-ну, Ровенської обл.

70. *Schistidium gracile* (Schleich.) Limpr. На гранітних скелях над р. Корчик в м. Корці та над р. Случ між селами Губків та Маринин, Соснівського р-ну, Ровенської обл.

67. *Schistidium confertum* (Funck.) Br. eur. На пісковиках сонячних схилів Божої гори біля м. Кременця, Тернопільської обл.

68. *Schistidium alpicola* (Sw.) Limpr.

var. *rivularis* (Brid.) Wahlenb. На оббризуваних водою гранітних скелях над р. Случ біля с. Маринин, Соснівського р-ну, Ровенської обл.

var. *latifolia* Zett. На вогких гранітних скелях над р. Случ біля с. Губків, Соснівського р-ну, Ровенської обл.

69. *Grimmia flaccida* (de Not.) Lindb. На пісковикових скелях г. Бони, Дівочих скель в м. Кременці, Тернопільської обл.

70. *Grimmia commutata* Hüb. На гранітних скелях.

Ровенська обл.: Соснівський р-н, околиці сіл Губків, Маринин, Більчаки; околиці м. Корця.

71. *Grimmia plagiopodia* Hedw. На пісковиках Дівочих скель в м. Кременці, Тернопільської обл.

72. *Grimmia trichophylla* Grev. На освітлених гранітах в лісі біля с. Вири, Клесівського р-ну, Ровенської обл.

73. *Grimmia pulvinata* (Hedw.) Smith. На гранітних скелях.

Ровенська обл.: над р. Случ біля с. Більчаки, Соснівського р-ну, та над р. Корчик біля м. Корця.

74. *Racomitrium canescens* (Timm) Brid. На піскуватих ґрунтах, гранітних скелях.

Ровенська обл.: околиці м. Корця; Клесівський р-н, с. Вири. Тернопільська обл.: Кременецький р-н, біля с. Млинівці.

75. *Physcomitrium eurystomum* (Nees.) Sendtn. На луці біля с. Підбірці, Дубнівського р-ну, Ровенської обл.

76. *Entostodon fascicularis* (Hedw.) C. Müll. На глинистому ґрунті.

Ровенська обл.: Дубнівський р-н, села Гірники, Рачин.

77. *Funaria hygrometrica* (L.) Hedw. На оголеннях ґрунту, пожарищах.

Ровенська, Волинська області; Тернопільська обл., Кременецький р-н, (Доктуровський) — звичайний.

78. *Orthotrichum affine* (Schrad.) Brid. На стовбурах лісових та окремо стоячих дерев.

Ровенська обл.: Дубнівський р-н, с. Страклі Перші; Вербський р-н, с. Смига. Волинська обл.: Старовижівський р-н, с. Замшани.

79. *Orthotrichum fastigiatum* Bruch. На стовбурах дерев у лісі.

Ровенська обл.: Соснівський р-н, с. Маринин; Костопільський р-н, с. Маша.

80. *Orthotrichum speciosum* Nees. На стовбурах листяних дерев у лісі та окремо стоячих.

Ровенська обл.: Дубнівський р-н, околиці ст. Дубно; Клеванський р-н, села Оржів, Сморгів; Клесівський р-н, с. Вири. Волинська обл.: Ковель (Доктуровський); Ковельський р-н, с. Скулин; Маневський р-н, с. Софіянівка. Тернопільська обл.: м. Кременець; Кременецький р-н, с. Підлісці.

81. *Orthotrichum striatum* Hedw. На березовому стовбурі в лісі біля с. Маринин, Соснівського р-ну, Ровенської обл.

82. *Orthotrichum gymnostomum* Bruch. На стовбурах осик над дорогою біля м. Дубна.

83. *Orthotrichum anomalum* Hedw. На гранітних скелях.

Ровенська обл.: Соснівський р-н, села Маринин, Більчаки, Губків; околиці м. Корця.

84. *Orthotrichum cupulatum* Hoffm. На пісковиках Дівочих скель в м. Кременці, Тернопільської обл.

85. *Orthotrichum patens* Bruch. На стовбурах листяних дерев.

Ровенська обл.: Вербський р-н, с. Смига. Волинська обл.: Ковельський р-н, с. Скулин. Тернопільська обл.: Кременецький р-н, біля с. Млинівці.

86. *Orthotrichum pallens* Bruch. На стовбурі верби біля с. Смига, Вербського р-ну, Ровенської обл.

87. *Orthotrichum pumilum* Dickson. На стовбурах листяних дерев.

Ровенська обл.: Вербський р-н, с. Смига; Клеванський р-н, с. Сморгів.

88. *Orthotrichum Schimperii* Hamt. На стовбурах дерев при дорозі біля с. Смига, Вербського р-ну, Ровенської обл.

89. *Orthotrichum diaphanum* Schrad. На стовбурах окремо стоячих дерев.

Ровенська обл.: при дорозі Дубно — с. Страклі Перші; Вербський р-н, с. Смига.

90. *Ulota crispa* Brid. На стовбурах дерев у лісі.

Ровенська обл.: Вербський р-н, с. Смига; Клеванський р-н, с. Оржів. Волинська обл.: Маневський р-н, с. Софіянівка. Тернопільська обл.: Кременецький р-н, с. Підлісці.

91. *Ulota crispula* Bruch. На стовбурах дерев у лісі.

Ровенська обл.: Клеванський р-н, с. Оржів; Костопільський р-н, с. Рокитне.

92. *Leptobryum pyriforme* (L.) Schimp. На вогкому піскуватому ґрунті, ґрунтових відслоненнях.

Ровенська обл.: Клесівський р-н, с. Ясногірка; Клеванський р-н, с. Сморгів; Соснівський р-н, х. Майдан.

93. *Pohlia cruda* (L.) Lindb. На ґрунтових відслоненнях в лісі, на гранітних скелях.

Ровенська обл.: Соснівський р-н, х. Майдан, с. Маринин; Клеванський р-н, с. Сморгів. Волинська обл.: Ківерецьке лісництво.

Тернопільська обл.: околиці м. Кременця.

94. *Pohlia nutans* (Schreb.) Lindb. На гнилій деревині, ґрунтових відслоненнях в соснових та мішаних лісах, вільшняках, на торфовищах.

Ровенська, Волинська області; Тернопільська обл., Кременецький р-н, (Доктуровський) — звичайний.

var. *sphagnetorum* Schimp. Між сфагновими мохами на болоті біля с. Велике Клецьке, Межиріцького р-ну, Ровенської обл.

var. *longiseta* Hüb. На краю сфагнового болота в лісі біля с. Величче, Старовижівського р-ну, Волинської обл.

95. *Mniobryum albicans* (Wahlenb.) Limpr. На березі

струмка в лісі біля с. Веселівка, Кременецького р-ну, Тернопільської обл.

96. *Bryum turbinatum* (Hedw.) Schwgr. На стінці рову під лісом біля с. Смига, Вербського р-ну, Ровенської обл.

97. *Bryum pallescens* Schleich. На мурі біля с. Смига, Вербського р-ну, Ровенської обл.

98. *Bryum caespiticium* L. На піскуватому ґрунті, на мурах. Ровенська обл.: Дубнівський р-н, с. Рачин; Клеванський р-н, с. Сморгів. Тернопільська обл.: Кременецький р-н, с. Млинівці.

99. *Bryum bimum* Schreb. На піску у вогкому сосновому лісі біля с. Ясногірка, Клесівського р-ну, Ровенської обл.

100. *Bryum ventricosum* Dicks. На болотах. Ровенська, Волинська області; Тернопільська обл., Кременецький р-н (Доктуровський. Брадісі!) — звичайний.

101. *Bryum argenteum* L. На скелях та мурах. Ровенська обл.: Соснівський р-н, с. Маринин; околиці м. Корця. Тернопільська обл.: м. Кременець.

102. *Bryum capillare* L. На ґрунті в лісах, на скелях. Ровенська, Волинська області; Тернопільська обл., Кременецький р-н — звичайний.

103. *Bryum Kunzei* Hornsch. На мурах біля с. Смига, Вербського р-ну, Ровенської обл.

104. *Bryum badium* Griseb. На вогкому ґрунті, на гнилих пенях в лісі. Ровенська обл.: Соснівський р-н, с. Маринин; Дубнівський р-н, с. Гірники.

105. *Bryum pendulum* (Hornsch.) Schimp. На пісковиках г. Бони, Дівочих скель в м. Кременці, Тернопільської обл.

106. *Rhodobryum roseum* (Schimp.) Lindb. В тінистих листяних лісах, вільшниках.

Ровенська обл., околиці м. Клесова. Волинська обл.: Ковельський р-н, с. Скулин; околиці м. Маневичів.

107. *Polla stellaris* (Reich.) Loeske. В листяних лісах, на затінених пісковиках.

Ровенська обл.: Дубнівський р-н, с. Рачин. Волинська обл.: Ковельський р-н, с. Скулин. Тернопільська обл.: Кременецький р-н, с. Веселівка.

108. *Polla marginata* (Dicks.) Loeske. На вогких затінених пісковиках Дівочих скель в м. Кременці, Тернопільської обл.

109. *Polla riparia* (Mitt) Lazar. На вогких пісковикових скелях г. Маслятин, скель Словацького в околицях м. Кременця, Тернопільської обл.

110. *Polla spinosa* (Voit) Loeske. На крейдяному урвищі в околицях м. Кременця, Тернопільської обл.

111. *Mnium undulatum* Hedw. В лісах у вологих місцях. Ровенська обл.: Ровенський р-н, Вишнева гора біля с. Зозів; Соснівський р-н; х. Майдан; Клеванський р-н, с. Сморгів. Волинська обл.: Ковель (Доктуровський); Старовижівський р-н, с. Зам-

шани; околиці м. Маневичів. Тернопільська обл.: околиці м. Кременця.

112. *Mnium cuspidatum* (Schreb.) Leys. В лісах, на затінених скелях.

Ровенська, Волинська області; Тернопільська обл., Кременецький р-н, (Доктуровський) — звичайний.

113. *Mnium affine* Bland. На вогкому ґрунті в лісах, на болотах.

Ровенська, Волинська області; Тернопільська обл., Кременецький р-н, (Доктуровський) — часто.

114. *Mnium Seligeri* (Jur.) Limpr. У вогких болотистих місцях. Ровенська обл.: околиці м. Клесова. Волинська обл.: Рожищенський р-н, с. Переспа.

115. *Mnium rostratum* Schrad. В листяних лісах, на затінених скелях.

Ровенська обл.: Вербський р-н, с. Смига. Волинська обл.: околиці м. Маневичів. Тернопільська обл.: Кременецький р-н, с. Млинівці.

116. *Mnium punctatum* Hedw. На джерелистих місцях, у вільшниках.

Волинська обл.: околиці м. Маневичів. Тернопільська обл.: Кременецький р-н, с. Підлісці.

117. *Timmia bavarica* Hessel. На вкритих гумусною землею пісковикових скелях на горах Божа, Маслятин, Бони в околицях м. Кременця, Тернопільської обл.

118. *Paludella squarrosa* (Hedw.) Brid. На глибоких торфових болотах.

Волинська обл.: Луцьк (Доктуровський); Камінь-Каширський р-н, с. Гута Кам'янська.

119. *Meesia triquetra* Hedw. На болотах. Волинська обл.: Луцьк (Доктуровський).

120. *Aulacomnium palustre* (Web. et Mohr.) Schwgr. На заболочених і торфових луках, в заболочених лісах.

Ровенська, Волинська області; Тернопільська обл., Кременецький р-н, (Доктуровський. Бачуріна!) — звичайний.

121. *Bartramia pomiformis* Hedw. На гранітних скелях. Ровенська обл.: Соснівський р-н, с. Губків.

122. *Bartramia ithyphylla* Brid. На крейдяних відслоненнях, на гранітних скелях.

Ровенська обл.: Соснівський р-н, с. Маринин. Тернопільська обл.: околиці м. Кременця.

123. *Philonotis marchica* (Willd.) Brid. На вогких вкритих землею скелях.

Ровенська обл.: Соснівський р-н, с. Більчаки.

124. *Philonotis caespitosa* Wils. На вогких відслоненнях ґрунту в лісах.

Волинська обл.: Луцьк (Доктуровський). Ровенська обл.: Соснівський р-н, х. Майдан.

125. *Philonotis fontana* (L.) Brid. На гіпново-осокових болотах.

Волинська обл.: Заболоттівський р-н, оз. Витороки (Брадіс!); Рожищенський р-н, с. Переспа.

126. *Fontinalis antipyretica* L. В стоячих та текучих водоймах прикріплений до деревини.

Ровенська обл.: Дубнівський р-н, с. Панталія. Волинська обл.: Луцьк, Ковель (Доктуровський); Любешівський р-н, с. Люб'язь (Бачуріна!); околиці м. Маневичів.

127. *Climacium dendroides* (L.) Web. et Mohr. На болотах, луках і скелях із змінною вологістю.

Ровенська, Волинська області; Тернопільська обл., Кременецький р-н (Доктуровський, Бачуріна!) — звичайний.

128. *Hedwigia ciliata* Hedw. На гранітних скелях.

Ровенська обл.: Клесівський р-н, с. Ясногірка; м. Корець; Соснівський р-н, села Маринин, Більчаки.

129. *Leucodum sciuroides* (L., Hedw.) Schwgr. На стовбурах дерев, на скелях.

Ровенська, Волинська області; Тернопільська обл., Кременецький р-н (Доктуровський) — звичайний.

130. *Neckera pennata* (L.) Hedw. На стовбурах дерев у листяних лісах, вільшнях.

Ровенська обл.: Клеванський р-н, с. Олишва. Волинська обл.: Ковельський р-н, с. Скулин; Маневичький р-н, с. Софіянівка; Старовижівський р-н, с. Замшани.

131. *Neckera complanata* (L.) Hüben. На стовбурах листяних дерев у лісі, на гранітних скелях.

Ровенська обл.: Соснівський р-н, х. Майдан, с. Губків; Клеванський р-н, с. Новостав. Волинська обл.: Маневичький р-н, с. Софіянівка, околиці м. Маневичів.

132. *Neckera Besseri* Jurg. На гранітних скелях.

Ровенська обл.: Соснівський р-н, с. Губків.

133. *Homalia trichomanoides* (Schreb.) Br. eur. На стовбурах дерев у листяних лісах, у вільшнях.

Ровенська обл.: Клеванський р-н, с. Оржів; Костопільський р-н, села Маща, Хмизопіль. Волинська обл.: Маневичький р-н, с. Софіянівка, околиці м. Маневичів.

134. *Isoetes tyurum* (Pollich.) Brid. На окоренках дерев у листяних лісах.

Ровенська обл.: Вербський р-н, с. Смига; Костопільський р-н, с. Сморгів. Волинська обл.: Маневичький р-н, с. Софіянівка.

135. *Thuidium delicatulum* (L., Hedw.) Mitt. В лісах і на луках на гнилій деревині.

Ровенська, Волинська області; Тернопільська обл., Кременецький р-н (Доктуровський, Брадіс!) — звичайний.

136. *Thuidium Philibertii* Limprg. На вологих луках, на скелях.

Ровенська, Волинська області; Тернопільська обл., Кременецький р-н (Доктуровський, Брадіс!) — звичайний.

137. *Thuidium recognitum* (Hedw.) Lindb. На сухих луках, в лісах на комлевій частині дерев, на скелях.

Ровенська, Волинська області; Тернопільська обл., Кременецький р-н (Доктуровський) — звичайний.

fo. *gracilescens* (Wagnst.) Moenkem. На гранітних скелях.

Ровенська обл.: Соснівський р-н, с. Маринин.

138. *Thuidium tamariscinum* (Hedw.) Br. eur. У вільшнях.

Волинська обл.: Маневичький р-н, с. Софіянівка.

139. *Thuidium minutulum* (Hedw.) Br. eur. Під пенком у дубовому лісі біля с. Оржів, Клеванського р-ну, Ровенської обл.

140. *Abietinella abietina* (Brid.) C. Müll. На піскуватому та вапняному ґрунті, в світлих соснових лісах, на скелях.

Ровенська, Волинська області; Тернопільська обл.: Кременецький р-н, — звичайний.

141. *Helodium lanatum* (Stroem.) Broth. На вільхових болотах.

Ровенська обл.: околиці м. Клеова. Волинська обл.: Ковель, Луцьк (Доктуровський); Заболоттівський р-н, біля с. Краска.

142. *Leskea polycarpa* (Ehrh.) Hedw. На стовбурах дерев у лісі, на затінених гранітах.

Ровенська обл.: Дубнівський р-н, околиці ст. Дубно; м. Корець; Соснівський р-н, села Маринин, Більчаки, х. Майдан. Волинська обл.: Ковельський р-н, с. Скулин.

143. *Leskea nervosa* (Schwgr.) Loeske. На стовбурах дерев, на скелях.

Ровенська обл.: Соснівський р-н, х. Майдан; м. Корець. Тернопільська обл.: скелі Словацького біля м. Кременця.

144. *Anomodon viticulosus* (L., Hedw.) Hook et Taubl. На затінених скелях, стовбурах дерев.

Ровенська обл.: Дубнівський р-н, с. Гірники; Соснівський р-н, с. Маринин. Волинська обл.: околиці м. Маневичів. Тернопільська обл.: на Дівочих скелях біля м. Кременця.

145. *Anomodon attenuatus* (Schreb.) Hüben. На стовбурах дерев та на скелях.

Ровенська обл.: Дубнівський р-н, с. Рачин; Ровенський р-н, с. Зозів. Тернопільська обл.: Божа гора біля м. Кременця.

146. *Anomodon longifolius* (Schleich.) Bruch. На стовбурах дерев, на пісковикових скелях.

Ровенська обл.: Дубнівський р-н, села Гірники, Рачин. Тернопільська обл.: Кременецький р-н, Веселівка, г. Маслятин, Дівочі скелі біля м. Кременця.

147. *Amblystegiella subtilis* (Hedw.) Loeske. На стовбурах дерев у листяних лісах.

Ровенська обл.: Клеванський р-н, села Оржів, Сморгів; Соснівський р-н, х. Майдан.

148. *Amblystegiella confervoides* (Brid.) Loeske. На вапняках та пісковиках.

Ровенська обл.: Дубнівський р-н, с. Гірники. Тернопільська обл.: г. Маслятин біля м. Кременця.

149. *Amblystegium serpens* (L.) Br. eur. На комлевій частині листяних дерев, на камінні та мурах.

Ровенська обл.: Вербський р-н, с. Кам'яниця; Дубнівський р-н, околиці ст. Дубно; Клеванський р-н, с. Оржів. Тернопільська обл.: околиці м. Кременця.

150. *Amblystegium Juratzkanum* Schimp. На стовбурах дерев при землі, на каменях.

Ровенська обл.: околиці міст Дубна, Корця; Костопільський р-н, с. Маща. Волинська обл.: Ковельський р-н, с. Скулин; Старовижівський р-н, с. Замшани.

151. *Amblystegium varium* (Hedw.) Lindb. На коренях дерев, на камінні.

Ровенська обл.: Вербський р-н, с. Смига; околиці м. Дубна; Костопільський р-н, с. Маща; Соснівський р-н, с. Губків. Волинська обл.: Ковельський р-н, с. Скулин; околиці м. Маневичів. Тернопільська обл.: Кременецький р-н, с. Веселівка.

152. *Leptodictyum riparium* (L., Hedw.) Warnst. У вільшняках.

Волинська обл.: Ковель, Луцьк (Доктуровський); Камінь-Каширський р-н, Нуйковецька лісова дача (Брадіс!).

153. *Leptodictyum Kochii* (V. G. et G.) Warnst. На гнилій деревині в листяних лісах.

Ровенська обл.: Клеванський р-н, с. Оржів. Тернопільська обл.: Кременецький р-н, с. Веселівка.

154. *Campylium hispidulum* Mitt. На комлевій частині дерев, на гранітних скелях.

Ровенська обл.: Соснівський р-н, х. Майдан. Волинська обл.: околиці м. Маневичів.

155. *Campylium Sommerfeltii* (Murg.) Bryhn. На вапняному ґрунті, на скелях.

Ровенська обл.: Клеванський р-н, с. Смержів; Ровенський р-н, с. Зозів; м. Корець. Тернопільська обл.: Кременецький р-н, г. Маслятин, Дівочі скелі.

156. *Campylium stellatum* (Schreb. Hedw.) Lang. На болотах, луках, вогких скелях.

Ровенська обл.: Дубнівський р-н, с. Гірники. Волинська обл.: Ковель (Доктуровський); Дубовське болото (Бачуріна!); Ківерецьке лісництво (Бачуріна!). Тернопільська обл.: Кременецький р-н, с. Веселівка.

157. *Campylium protensum* (Brid.) Kindb. На вапняках та вапняному ґрунті.

Ровенська обл.: Дубнівський р-н, с. Рачин. Волинська обл.: Ковель (Доктуровський).

158. *Campylium chrysophyllum* (Brid.) Bryhn. На виходах вапняків, на вапняному ґрунті.

Ровенська обл.: Дубнівський р-н, с. Рачин; Клеванський р-н, с. Смержів; околиці м. Корця. Тернопільська обл.: г. Бони в м. Кременці.

159. *Campylium radicale* (P. V.) Grout. На гіпново-осокових болотах.

Ровно, Луцьк (Доктуровський).

160. *Campylium polygamum* Bryhn. На торфових болотах. Волинська обл.: Ратнівський р-н, с. Горники (Бачуріна!); Любешівський р-н, с. Люб'язь (Бачуріна!).

var. *stagnatum* Wils. На вогкому глинистому ґрунті.

Тернопільська обл.: околиці м. Кременця.

161. *Calliergonella cuspidata* (L.) Loeske. На болотах, заболочених луках, в лісах, на скелях.

Ровенська, Волинська області; Тернопільська обл., Кременецький р-н (Доктуровський. Брадіс! Бачуріна!) — звичайний.

162. *Calliergon trifarium* (Web. et Mohr.) Kindb. На осокових болотах, у лісі.

Волинська обл.: Камінь-Каширський р-н, уроч. «Воловиче», села Раків — ліс (Бачуріна!), Довга Нива.

163. *Calliergon cordifolium* (Hedw.) Kindb. На болотах та мокрих луках, у воді.

Ровенська, Волинська області; Тернопільська обл., Кременецький р-н (Доктуровський. Бачуріна! Брадіс!) — звичайний.

164. *Calliergon giganteum* (Schpr.) Kindb. На осокових болотах, заболочених луках.

Ровенська, Волинська області; Тернопільська обл., Кременецький р-н (Доктуровський. Бачуріна! Брадіс!) — звичайний.

165. *Calliergon stramineum* (Dicks.) Kindb. На торфових болотах між сфагновими та гіпновими мохами.

Волинська обл.: Камінь-Каширський р-н, в околиці Камінь-Каширського (Бачуріна!); Ковельський р-н, с. Скулин.

166. *Cratoneurum filicinum* (L.) Roth. На вогкому ґрунті, біля струмків.

Ровенська обл.: околиці м. Корця. Волинська обл.: Мацеївський р-н, с. Любинець.

167. *Scorpidium scorpioides* (L.) Limprg. На осокових вапнястих болотах, в лісі.

Волинська обл.: Ковельський р-н, с. Дубове (Брадіс!); Камінь-Каширський р-н, села Раків — ліс (Бачуріна!), Довга Нива, Грудки; Ратнівський р-н, біля м. Ратне, с. Старостин (Бачуріна!); Мацеївський р-н, с. Любинець.

168. *Drepanocladus vernicosus* (Lindb.) Warnst. На осокових болотах.

Ровенська, Волинська області; Тернопільська обл., Кременецький р-н (Доктуровський. Бачуріна! Брадіс!) — звичайний.

169. *Drepanocladus exannulatus* (Gimmb.) Warnst. На осокових болотах.

Волинська обл.: Головиняський р-н, с. Локутки (Брадіс!); Ковельський р-н (Доктуровський. Брадіс!), с. Скулин; Ківерецький р-н (Бачуріна!); Камінь-Каширський р-н (Бачуріна!).

170. *Drepanocladus fluitans* (L.) Warnst. На дрібноосокових, злаково-осокових та сфагнових болотах.

Ровенська, Волинська області (Доктуровський. Бачуріна! Брадіс!) — часто.

fo. *pseudostraminea* C. Müll. На осокових болотах.

Волинська обл.: Луцький р-н (Доктуровський).
171. *Drepanocladus aduncus* (Hedw.) Warnst. На вільхових, гіпно-осокових, осокових болотах, на луках.
Ровенська, Волинська області (Доктуровський. Бачуріна! Брадїс!) — звичайний.
var. *polycarpus* (Bland.) Gr. eur. На осокових болотах, заплавлених луках, у вільшнях.
Ровенська, Волинська області (Доктуровський. Брадїс!) — звичайний.
fo. *gracilescens* (Gr. eur.) Moenk. На осоковому болоті біля сіл Люблинець, Довгоноси, Мацеївського р-ну, Волинської обл.
fo. *capillifolius* Moenk. На заплавлених луках, на болотах.
Волинська обл.: Любешівський р-н, с. Вітли (Брадїс!); Мацеївський р-н, с. Довгоноси. Тернопільська обл.: Кременецький р-н, с. Сапанів.
var. *Kneiffii* (Schpr.) Warnst. На луках та осокових болотах.
Ровенська, Волинська області (Доктуровський) — часто.
fo. *intermedia* (Gr. eur.) Moenk. На болоті біля с. Довгоноси, Мацеївського р-ну, Волинської обл.
fo. *pseudofluitans* Sapio. На болотах.
Ровенська обл.: Межиріцький р-н, с. Велике Клецьке. Волинська обл.: Заболоттівський р-н (Брадїс!); Мацеївський р-н, села Люблинець, Довгоноси.
fo. *pungens* (H. Müll.) Moenk. В заплавах річок, на зрошуваних болотах.
Волинська обл.: Луцьк (Доктуровський).
172. *Drepanocladus lycopodioides* (Schwaegr) Warnst. На осокових болотах.
Волинська обл.: Луцьк (Доктуровський); Ковельський р-н (Брадїс! Бачуріна!), с. Білин; Камінь-Каширський р-н, оз. Шині (Брадїс!); Мацеївський р-н, с. Люблинець; Заболоттівський р-н, між селами Краска та Заболоття.
173. *Drepanocladus Sendtneri* (Schpr.) Warnst. В заплавах багатководних рік, на вапнистих болотах.
Волинська обл.: Ковель, Луцьк (Доктуровський); Ратнівський р-н, с. Горники (Бачуріна!); Старовижівський р-н, с. Замшани (Бачуріна!); Рожищенський р-н, с. Переспа; Мацеївський р-н, села Люблинець, Довгоноси.
fo. *latifolia* (Sapio) Moenk. На підсохлому болоті біля сіл Люблинець, Довгоноси, Мацеївського р-ну, Волинської обл.
174. *Drepanocladus intermedius* (Lindb.) Warnst. На осокових та осоково-гіпнових болотах.
Ровенська обл.: Клесівський р-н, с. Ясногірка; Ровно (Доктуровський). Волинська обл.: Камінь-Каширський р-н, села Олександрія, Гута Кам'янська (Брадїс!); Любешівський р-н, с. Цир (Брадїс!); Ковельський р-н, болото Дурниця (Брадїс!).
175. *Sanionia uncinata* (Hedw.) Loeske. На гнилій деревині, на затієних гранітах.

Ровенська обл.: Клесівський р-н, с. Вири; Клеванський р-н, с. Оржів.
176. *Homalothecium Philippeanum* (Spruce) Kindb. На вапнякових та пісковикових скелях.
Ровенська обл.: Дубнівський р-н, с. Рачин. Тернопільська обл.: Дівочі скелі біля м. Кременця.
177. *Homalothecium sericeum* (L.) Gr. eur. На стовбурах листяних дерев, на скелях.
Ровенська обл.: Соснівський р-н, с. Губків; Вербський р-н, с. Смига; Клеванський р-н, с. Оржів. Тернопільська обл.: Дівочі скелі біля м. Кременця.
178. *Tomenthypnum nitens* (Schreb.) Loeske. На глибоких мохових болотах.
Ровенська обл.: Сарненський р-н, с. Яринівка. Волинська обл.: Ківерецьке лісництво (Бачуріна!); Ковель, Луцьк (Доктуровський); Ковельський р-н, болото Дурниця (Брадїс!); Камінь-Каширський р-н, с. Гута Камінська.
179. *Camptothecium lutescens* (Huds.) Gr. eur. На пісковицях Дівочих скель біля м. Кременця, Тернопільської обл.
180. *Brachythecium campestre* (Gruch) Gr. eur. На ґрунті в світлих листяних лісах.
Ровенська обл.: Клеванський р-н, с. Оржів; Костопільський р-н, с. Маща.
181. *Brachythecium salebrosum* (Hoffm.) Gr. eur. В комлевій частині дерев, на лісовому ґрунті, лісних сінокосах. Ровенська, Волинська області; Тернопільська обл., Кременецький р-н (Доктуровський) — звичайний.
fo. *longiseta* Gr. eur. В листяному лісі.
Волинська обл.: Ковельський р-н, с. Скулин.
fo. *eurhynchoides* Warnst. В дубовому лісі.
Ровенська обл.: Клеванський р-н, с. Оржів.
182. *Brachythecium glareosum* (Gruch.) Gr. eur. На мергелистому ґрунті, на вкритих землею скелях.
Ровенська обл.: околиці м. Корця. Тернопільська обл.: Кременецький р-н, біля с. Млинівці, скелі Словацького.
183. *Brachythecium albicans* (Nesck.) Gr. eur. В світлих соснових лісах, на пустирях, на пісках.
Ровенська обл.: Клеванський р-н, с. Олишва. Тернопільська обл.: Кременецький р-н, с. Сапанів, біля с. Млинівці, Божа гора.
184. *Brachythecium Mildeanum* Schimp. На заболочених луках, на вогкому ґрунті в лісі.
Ровенська, Волинська області; Тернопільська обл., Кременецький р-н (Доктуровський) — часто.
185. *Brachythecium curtum* Lindb. На вогкому ґрунті, на комлевій частині дерев.
Ровенська обл.: Клеванський р-н, с. Олишва, Костопільський р-н, села Рокитне, Маща.
186. *Brachythecium rutabulum* (L.) Gr. eur. На ґрунті, окоренках дерев, на скелях.

Ровенська, Волинська області; Тернопільська обл., Кременецький р-н (Доктуровський) — звичайний.

187. *Brachythecium rivulare* (V u c h.) B r. e u r. На мокрому ґрунті, на берегах струмків у лісах.

Ровенська обл.: Клеванський р-н, с. Оржів; околиці м. Корця. Волинська обл.: Ковель, Луцьк (Доктуровський); Маневецький р-н, с. Софіянівка, околиці м. Маневичів.

188. *Brachythecium velutinum* (L.) B r. e u r. На ґрунті та скелях, в лісах і чагарниках.

Ровенська, Волинська області; Тернопільська обл., Кременецький р-н — звичайний.

189. *Brachythecium plumosum* (S w.) B r. e u r. На гнилій деревині в струмку в лісі.

Тернопільська обл.: Кременецький р-н, с. Веселівка.

190. *Cirriphyllum crassinervium* (T a y l.) L o e s k e e t F l e i s c h. На гранітних скелях в кущах.

Ровенська обл.: Соснівський р-н, с. Маринин.

191. *Cirriphyllum piliferum* (S c h r e b.) G r o u t. На ґрунті та скелях в затінених місцях.

Ровенська обл.: Соснівський р-н, с. Маринин; Клеванський р-н, с. Новостав. Тернопільська обл.: Кременецький р-н, с. Підлісці.

192. *Eurhynchium strigosum* (H o f f m.) B r. e u r. На кореневих шийках дерев, на глинистому ґрунті, на гранітних скелях.

Ровенська обл.: Клеванський р-н, с. Сморгів; Соснівський р-н, села Губків, Маринин. Волинська обл.: Ковельський р-н, с. Скулин. var. *praecox* (H e d w.) L i m r g. На ґрунті в лісі.

Ровенська обл.: Клеванський р-н, с. Сморгів.

193. *Eurhynchium Swartzii* (T u r n.) H o b k i r k. На ґрунті в листяних лісах, вільшняках.

Ровенська обл.: Вербський р-н, с. Смига; Дубнівський р-н, с. Рачин; Ровенський р-н, с. Зозів; Костопільський р-н, с. Маща. Тернопільська обл.: Кременецький р-н, с. Веселівка.

var. *atrovirens* (S w a r t z.) M o e n k e m. У вільшняках.

Ровенська обл.: Костопільський р-н, с. Маща.

194. *Eurhynchium striatum* (S c h r e b.) S c h i m p. В листяних і соснових лісах.

Ровенська, Волинська області; Тернопільська обл., Кременецький р-н — звичайний.

195. *Eurhynchium speciosum* (B r i d.) M i l d e. У вільшняках, на вогких скелях.

Ровенська обл.: Костопільський р-н, с. Маща. Тернопільська обл.: біля джерела під г. Маслятин в околицях м. Кременця.

196. *Eurhynchium Stokesii* (T u r n.) B r. e u r. В тінистому, вогкому місці під Дівочими скелями в околицях м. Кременця, Тернопільської обл.

197. *Pseudoscleropodium purum* (L., H e d w.) F l e i s c h. На ґрунті в дубово-соснових лісах.

Ровенська обл.: Клеванський р-н, с. Оржів; Клесівський р-н, с. Вири.

198. *Pleurozium Schreberi* (W i l l d.) M i t t. В соснових та мішаних лісах, на луках.

Ровенська, Волинська області, Тернопільська обл., Кременецький р-н (Доктуровський) — звичайний.

199. *Plagiothecium neglectum* M o e n k. На ґрунті в тінистих листяних лісах, у вільшняках.

Ровенська, Волинська області; Тернопільська обл., Кременецький р-н — не часто.

200. *Plagiothecium denticulatum* (L., H e d w.) B r. e u r. В соснових і листяних лісах, у вільшняках на ґрунті.

Ровенська, Волинська області; Тернопільська обл., Кременецький р-н (Доктуровський) — часто.

var. *undulatum* R u t h. На гнилій деревині в сосновому лісі.

Ровенська обл.: Межиріцький р-н, с. Велике Клецьке.

201. *Plagiothecium silvaticum* (H u d s.) B r. e u r. У вогких місцях на лісовому гумусі та скелях.

Ровенська обл.: околиці м. Клесова; Клеванський р-н, с. Велике Клецьке.

202. *Plagiothecium succulentum* (W i l s.) L i n d b.

var. *longifolium* M o e n k e m. На вогкому ґрунті в яру в лісі.

Ровенська обл.: Клеванський р-н, с. Сморгів.

203. *Plagiothecium Roeseanum* (H a m p r e) B r. e u r. Під стовбурами дерев у тінистих лісах, на вкритих гумусом скелях.

Ровенська обл.: Клеванський р-н, села Новостав, Олишва; Соснівський р-н, с. Губків, х. Майдан. Волинська обл.: Маневецький р-н, с. Софіянівка. Тернопільська обл.: Кременецький р-н, с. Підліски.

fo. *flagellacea* (W a r n s t.) M o e n k e m. У вільшняках.

Волинська обл.: околиці м. Маневичі.

204. *Plagiothecium curvifolium* S c h l e i c h. На ґрунті в соснових лісах, на кореневих шийках дерев.

Ровенська обл.: Клеванський р-н, села Новостав, Оржів; Клесівський р-н, с. Ясногірка, околиці м. Клесова; Межиріцький р-н, с. Велике Клецьке. Волинська обл.: Ковельський р-н, с. Скулин; Маневецький р-н, с. Софіянівка; Старовижівський р-н, с. Замшани.

205. *Plagiothecium laetum* B r. e u r. На ґрунті в комлевій частині дерев, на стовбурах в лісі.

Ровенська обл.: Клеванський р-н, села Олишва, Оржів; Клесівський р-н, с. Вири; Костопільський р-н, с. Хмизопіль. Волинська обл.: Ковельський р-н, с. Скулин; околиці м. Маневичів; Старовижівський р-н, с. Замшани.

206. *Plagiothecium Seligeri* (B r i d.) L i n d b. На гнилій деревині в соснових та мішаних лісах, на ґрунті у вільшняках.

Ровенська обл.: Клеванський р-н, села Оржів, Олишва; Клесівський р-н, с. Ясногірка, околиці м. Клесів; Костопільський р-н, села Хмизопіль, Маща; Межиріцький р-н, с. Велике Клецьке.

Волинська обл.: околиці м. Маневичів; Старовижівський р-н, с. Замшани. Тернопільська обл.: Кременецький р-н, біля с. Млинівці.

207. *Heterophyllum Haldanianum* (Grev.) Kindb. На гнилій деревині.

Ровенська обл.: Клеванський р-н, с. Оржів; околиці м. Клесова, Костопільський р-н, с. Рокитне. Волинська обл.: Луцьк, Ковель (Доктуровський); околиці м. Маневичів; Старовижівський р-н, с. Замшани.

208. *Platygyrium repens* (Brid.) Br. eur. На стовбурах дерев.

Волинська обл.: Ковель (Доктуровський).

fo. *gemmiclada* (Moenk.) На пеньку в лісі.

Ровенська обл.: Вербський р-н, с. Смига.

209. *Pylaisia polyantha* (Schreb.) Br. eur. На стовбурах дерев та на скелях.

Ровенська обл.: Вербський р-н, с. Смига; Клеванський р-н, с. Оржів, околиці м. Клеваня; Дубнівський р-н, с. Страклі Перші; Соснівський р-н, с. Маринин. Волинська обл.: Ковельський р-н, с. Скулин. Тернопільська обл.: Кременецький р-н, с. Підлісці, Дівочі скелі в околиці м. Кременця.

210. *Homomallium incurvatum* (Schrad.) Loeske. На гранітних скелях.

Ровенська обл.: Соснівський р-н, х. Майдан.

211. *Hypnum pallescens* (Hedw.) P. V. На стовбурах дерев, на гранітних каменях у лісі.

Ровенська обл.: Клеванський р-н, села Оржів, Сморгів, околиці м. Клеваня; Клесівський р-н, с. Ясногірка, околиці м. Клесова; Костопільський р-н, с. Маща; Соснівський р-н, с. Більчаки. Волинська обл.: Ковельський р-н, с. Скулин. Тернопільська обл.: Кременецький р-н, околиці м. Кременця.

212. *Hypnum cupressiforme* L. На камінні, стовбурах дерев, на ґрунті.

Ровенська, Волинська області; Тернопільська обл., Кременецький р-н (Доктуровський) — звичайний.

var. *lacinosum* Brid. На пісковикових скелях та в сухих соснових лісах.

Ровенська, Волинська області; Тернопільська обл., Кременецький р-н — часто.

fo. *pinetorum* Loeske. В сухих соснових лісах.

Ровенська обл.: Соснівський р-н, с. Маринин, х. Майдан.

var. *filiforme* Brid. На стовбурах дерев, на скелях.

Ровенська, Волинська області; Тернопільська обл., Кременецький р-н — часто.

fo. *uncinatala* Br. eur. На стовбурах дерев, на пенях.

Ровенська обл.: Костопільський р-н, с. Маща. Волинська обл.: Маневичький р-н, с. Софіянівка.

var. *subjulacum* Mol. На освітлених скелях.

Ровенська обл.: Соснівський р-н, с. Маринин.

var. *mammilatum* Brid. На гнилій деревині.

Ровенська обл.: Вербський р-н, с. Смига; Клеванський р-н, с. Оржів; Костопільський р-н, села Маща, Хмизопіль.

var. *ericetorum* Br. eur. На ґрунті в сухому сосновому лісі.

Волинська обл.: Ковельський р-н, с. Скулин.

213. *Hypnum fertile* Sepd. На гнилій деревині.

Ровенська обл.: Клесівський р-н, села Ясногірка, Вири, околиці м. Клесова; Костопільський р-н, с. Маща.

214. *Breidleria arcuata* (Lindb.) Loeske. На мокрих місцях, по краях лісових стежок, в комлевій частині дерев, на скелях.

Ровенська обл.: Дубнівський р-н, с. Рачин; Соснівський р-н, с. Маринин, х. Майдан. Волинська обл.: Луцьк (Доктуровський). Тернопільська обл.: Кременецький р-н, с. Підлісці, околиці м. Кременця.

215. *Ptilium crista castrensis* (L.) de Not. На ґрунті в вогких соснових лісах.

Ровенська обл.: Клеванський р-н, с. Оржів; Клесівський р-н, с. Ясногірка, околиці м. Клесова; Костопільський р-н, с. Рокитне. Волинська обл.: Старовижівський р-н, с. Замшани.

216. *Rhytidium rugosum* (Hedw.) Kindb. На пісковиках Дівочих скель в околицях м. Кременця, Тернопільської обл.

217. *Rhytidiadelphus squarrosus* (L., Hedw.) Warnst. На травнистих місцях, в лісах та чагарниках.

Ровенська та Волинська області — часто.

218. *Rhytidiadelphus triquetrus* (L.) Warnst. На ґрунті в лісах, чагарниках, на луках.

Ровенська, Волинська області; Тернопільська обл., Кременецький р-н (Доктуровський) — звичайний.

219. *Hylocomium splendens* (Hedw.) Br. eur. На ґрунті в соснових та мішаних лісах, на скелях.

Ровенська, Волинська області; Тернопільська обл., Кременецький р-н (Доктуровський) — звичайний.

ЛІТЕРАТУРА

Доктуровский В. С., Мхи-торфообразователи Полесья, Вестник трф. дела, № 3—4, 1916.

СПИСОК ЛИСТВЕННЫХ МХОВ ЗАПАДНОЙ ВОЛЫНИ

В. М. Мельничук

Резюме

После краткой характеристики геоморфологии и растительного покрова Западной Волыни (Ровенской, Волинской областей и Кременецкого района Тернопольской области УССР, в работе дается сводка по листовным мхам.

Приводятся местонахождения 219 видов мхов, из которых 156 указываются для этой территории впервые.

Среди приведенных в списке видов листовных мхов многие представляют большой фитогеографический интерес, например: *Grimmia flaccida*, *G. plagiopodia*, *Schistidium alpicola*, *Timmia bavarica*, *Pollia spinosa*, *Cinclidotus fontinaloides*, *Thuidium minutulum*, *Calliergon trifarium*, *Drepanocladus lycopodioides*, *Scorpidium scorpioides* и др.

ЗМІСТ

Палеозоологія і палеогеографія

О. С. В'ялов, Короткий огляд фацій і умов утворення осадків у західних областях УРСР	5
С. І. Пастернак, Серпуліді крейдяних відкладів Волино-Подільської плити і їх значення для стратиграфії	20
С. П. Коцюбинський, Іноцерами з альб-сеноманських відкладів Карпат	45
Я. М. Сандлер, Г. П. Ворона, Коротка літологічна характеристика верхньокюрських відкладів західних областей УРСР	55

Зоологія

П. П. Балабай, Про філогенетичні взаємовідношення в групі безщелепних	59
К. А. Татаринів, До питання про вертикальне поширення ссавців у Східних Карпатах	80
М. П. Рудишин, До поширення ондатри на Шацьких озерах	92
І. М. Карпенко, В. М. Івасик, О. П. Кулаківська, Вплив низької температури води на зимівлю цьоголіток коропа	97
В. І. Здун, Малий ставковик (<i>Galba truncatula</i> Müll.) — передавач фасціольозу в умовах карпатських високогірних водойм	108

Ботаніка

К. А. Малиновський, В. М. Мельничук, Рослинність Боржавських полонин, їх кормова характеристика та шляхи поліпшення	113
В. Г. Коліщук, Вегетативне поновлення бука європейського (<i>Fagus sylvatica</i> L.) в Карпатах	129
В. М. Мельничук, Список листяних мохів західної Волині	139

Научные записки, том IV
Природоведческого музея Львовского филиала АН УССР.
(На українському мові).

Редактор видавництва О. С. Сенченко

Техредактор Е. К. Сиваченко.

Коректор К. В. Бергер.

БФ 0374. Зам. № 187. Вид. № 216. Тираж 500. Формат паперу 60×92/16. Друкарськ. аркушів 10 + 2 вклейки. Обл.-видавн. аркушів 11,6. Паперових аркушів 5. Підписано до друку 27/V 1955 р.

Друкарни Видавництва АН УРСР, Львів, вул. Стефаніка, 11.